

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਐਸ ਐਸ ਦੁਲਟ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,

ਜੇ.

ਐਚ.ਈ.ਦਾਰੂਵਾਲਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਹਾਊਸ, ਨਵੀਂ
ਦਿੱਲੀ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ **178—1965** ਦੀ ਡੀ.

ਏਅਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1953 ਦਾ XXVII)-S.45-ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ
ਗਏ ਨਿਯਮ—ਨਿਯਮ 12—ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ—ਦੀ
ਵਿਆਖਿਆ—ਕੀ ਉਹ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜਾਰੀ
ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ—ਨਿਯਮ 12—ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ
ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1953 ਦੀ
ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਨਿਗਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਰੱਥ
ਅਥਾਰਟੀ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ
ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ
ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ
55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ
ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਨਿਗਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਣ-ਸੋਧੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹੋਣ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਵਾਜ਼ਬ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਅਤਿ-ਵਿਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ 25 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਅਵਧ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜੀ.ਬੀ. ਪਾਈ ਅਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਨਰਾਇਣ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਆਰਡਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਐਚ.ਈ. ਦਾਰੂਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 178-ਡੀ) ਅਤੇ ਡੀ.ਐੱਸ. ਪੰਡਿਤ (1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 319-ਡੀ), ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਆਮ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਚ.ਈ. ਦਾਰੂਵਾਲਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੈਡੇਟ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1937 ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵਜੋਂ ਕਰਾਚੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ 1953 ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। 1 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਏਅਰਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏਅਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1953 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਐਚ.ਈ.ਦਾਰੂਵਾਲਾ, 1955 ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, 1 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਤੋਂ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ, ਗ੍ਰੇਡ 17 ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 1 ਨਵੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲੀ, - ਅਨੁਬੰਧ D. 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗ੍ਰੇਡ 17 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹਾਂ 1550 ਤੋਂ 1,850 ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 75 ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ,

ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਡੀ.ਐੱਸ. ਪੰਡਿਤ, 1934 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਕੋਂਟੀਨੈਂਟਲ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ

ਸੀ। 1942 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰਵੇਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਲੇਵੋਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ: -

"12. ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਗ੍ਰੇਡ 1 ਤੋਂ 12 ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955 ਨੂੰ 52 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, 57 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। "

4 ਅਕਤੂਬਰ, 1960 ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ (1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 178-ਡੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਬੀ), ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ: -

"ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਡਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤ ਇਹ ਵਾਧਾ ਨਿਗਮ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।"

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 9 ਜੂਨ, 1961 ਦੀ ਇਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ' ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

- (i) ਆਪਣੇ ਆਮ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ;
- (ii) ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਸੇਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iii) ਕਿ ਸਟੈਂਡਰਡ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੈ।

ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਉਮਰ 57 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। 15 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'ਸੀ-1', ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

“12. ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਆਮ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ।-ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ 'ਤੇ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਇਹ ਉਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਉਸਨੂੰ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45, ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ: -

"45. (1)। ਹਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਨਿਗਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ

ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,
ਅਰਥਾਤ-

a) * * *

(ਬੀ) ਸੈਕਸ਼ਨ 44 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ;

(c) ਨੂੰ

(g) * * *"

ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਨਿਗਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਣ-ਸੋਧੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਨਿਯਮ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਚ.ਈ. ਦਾਰੂਵਾਲਾ, 2 ਮਾਰਚ, 1964 ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 16 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਡੀ' ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ 127 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ 24 ਫਰਵਰੀ 1965 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ

ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਦਾਰੂਵਾਲਾ ਨੂੰ 19 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਐੱਚ'), ਕਿ ਉਸਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ 8 ਅਗਸਤ, 1965 ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 129 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 319-ਡੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਡੀ.ਐਸ. ਪੰਡਿਤ ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 1 ਜੁਲਾਈ, 1965 ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ "ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ 'ਤੇ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9 ਜੂਨ, 1961 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪੂਰਤੀ ਦੇ 55 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 55

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ A ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੂਲ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'C' ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ-1' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਵੇਂ ਸੋਧੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ, ਨਵੇਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਕਿਵੇਂ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੱਤਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਮਨਮਾਨੀ, ਕਠੋਰ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਫਲੱਡ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਡੇਲਕਾ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਈ. ਫਰੰਟੀਅਰ ਰੇਲਵੇ (1) ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਦਲਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮੌਤੀ ਰਾਮ ਡੇਕਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਰੇਲਵੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਪੋਸਟ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ 'ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ' ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਰਲੇਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਧਾਰਾ 311 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜ਼ਬ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਗਜ਼ੇਟਰਗੜਕਰ ਨੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ (2) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 1589 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ: -

“ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 311(2) ਸਥਾਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੋਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜ਼ਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੇਈਮਾਨ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਜਾਂ ਅਕੁਸ਼ਲ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਥਾਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਈ

ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 311(2) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਮ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸੇਵਾ ਦੀ ਵਾਜਬ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਧਾਰਾ 311 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 311 (2) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ..... ..”

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਸਮਝਿਆ

ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਕਿ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਡੀਐਸ ਪੰਡਿਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਗਰਾ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੇ ਇੱਕ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਆਰ.ਐਸ.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਐਸ.ਸੀ. 600

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1585

ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, (ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜਿਹ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ।